SOK-yhtymä

Osavuosikatsaus 1.1.–30.6.2018

Toimintaympäristön kehitys

Suomen bruttokansantuote saavutti edellisvuonna 2,8 prosentin kasvun ja kasvun ennustetaan jatkuvan samalla tasolla myös kuluvana vuonna. Matalana pysynyt korkotaso, maltillinen kuluttajahintojen nousu sekä edelleen pienentynyt työttömyys ovat tukeneet yksityistä kulutusta. Sekä kuluttajien että yritysten luottamus talouden kasvuun ovat pysyneet vahvoina ollen pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Kotitalouksien kulutuskysynnän kasvua rajoittaa kuitenkin reaalisten käytettävissä olevien tulojen hidastuva kasvu.

Yksityisen kulutuksen kehityksellä on keskeinen merkitys S-ryhmän myynnin kehitykselle. Osana yleistä talouskasvua vähittäiskaupan myynnin määrä kasvoi alkuvuonna 3,2 prosenttia edellisvuodesta kesäkuun kasvun ollessa 1,2 prosenttia.

Hieman heikentyneistä luottamusluvuista huolimatta maailmantalouden kasvunäkymät ovat hyvät ja maailmantalouden arvioidaan kasvavan keskimääräistä nopeammin tänä vuonna.

S-ryhmän kehitys 1.1.–30.6.2018

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen. S-ryhmän veroton vähittäismyynti tammi-kesäkuussa oli 5 610 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 2,7 prosenttia.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti liiketoiminta-alueittain	**Milj. €**	**+/- % ed.v.**
Prisma*	1 680	+0,1
S-market	1 707	+3,9
Sale ja Alepa	518	+4,8
Herkku	49	
Muu marketkauppa	3	+40,6
Market-kauppa yhteensä*	3 958	+3,7
Rautakauppa	71	-23,4
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	822	+3,8
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	139	-3,1
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	386	+1,0
Auto- ja autotarvikekauppa	216	+12,2
Maatalouskauppa	11	-70,6
Muut	8	+6,7
S-ryhmä yhteensä*	**5 610**	**+2,7**

* Sisältää lähialueiden (Viro ja Pietari) vähittäismyynnin.

S-ryhmässä oli kesäkuun lopussa 1 645 toimipaikkaa, kun niitä oli 1 630 edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Alueosuuskauppojen lukumäärä 30.6.2018 oli 20 ja paikallisosuuskauppojen kuusi.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi tammikesäkuussa 38 718 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli kesäkuun lopussa 2 372 034. Bonusta asiakasomistajille maksettiin yhteensä 161 miljoonaa euroa.

Taloudellinen kehitys

SOK:n toiminta

SOK on SOK-yhtymän emoyhteisö. SOK:n tehtävänä on sääntöjensä mukaan S-ryhmän keskusliikkeenä edistää ja kehittää osuuskauppojen ja muiden S-ryhmään kuuluvien yhteisöjen toimintaa, ohjata ja valvoa ryhmän kokonaisvoimavarojen tehokasta käyttöä sekä valvoa S-ryhmän ja sen eri osien toimintaa ja etuja.

SOK vastaa S-ryhmän strategisesta ohjauksesta. Sen tehtävät muodostuvat ketjuohjaus-, asiakasomistaja- ja markkinointipalvelujen sekä muiden ryhmä- ja konsernipalvelujen tuottamisesta S-ryhmän yrityksille sekä näihin palveluihin ja muuhun S-ryhmän toimintaan liittyvästä kehittämistoiminnasta. S-ryhmän liiketoiminnan kannalta keskeisiä palveluita ovat lisäksi hankinta- ja valikoimapalvelut.

Liiketoimintaa harjoittavien tytäryhtiöidensä kautta SOK monipuolistaa asiakasomistajille suunnattua palvelutarjontaa S-ryhmässä. Lisäksi SOK harjoittaa tytäryhtiöidensä kautta market- sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa Virossa ja Pietarissa.

SOK-yhtymän taloudellinen kehitys 1.1.–30.6.2018

SOK-yhtymän liikevaihto 1.1.–30.6.2018 oli 3 581,4 miljoonaa euroa, jossa on 3,8 prosenttia kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

SOK-yhtymän liikevoitto oli 16,7 miljoonaa euroa (-5,2 milj. €). Tuloksen parantuminen johtuu pääosin edellisvuotta rasittaneista kertaluonteisista kuluista, kun Latvian ja Liettuan Marketkaupan liiketoiminnot lakkautettiin. Ulkomaisen liiketoiminnan osuus liikevaihdosta oli 4,8 prosenttia (6,4 %) eli 171 miljoonaa euroa. Ulkomaisen liikevaihdon lasku johtuu Latvian ja Liettuan toiminnan lopettamisesta sekä toimipaikkojen sulkemisesta Pietarissa.

SOK-yhtymän taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat seuraavat tunnusluvut.

SOK-yhtymä	**30.6.18**	**30.6.17**	**30.6.16**
Liikevaihto, milj. €	3 581	3 449	3 466
Liikevoitto / -tappio), milj. €	16,7	-5,2	13,5
Liikevoitto, %	0,5	-0,2	0,4
Oman pääoman tuotto, %	2,4	-0,7	1,9
Omavaraisuusaste, %	37,9	36,9	39,2

SOK-yhtymän operatiivinen tulos

Operatiivisella tuloksella seurataan operatiivisen liiketoiminnan tulosta rahoituserien jälkeen ilman kertaluonteisia eriä ja IFRS-eriä. Operatiivisen tuloksen parantuminen johtuu pääosin Marketkaupan Latvian ja Liettuan liiketoimista luopumisista sekä Venäjän Marketkaupan tulosparannuksesta sekä Matkailu- ja ravitsemiskaupan liiketoiminnan tuloksen vahvistumisesta ja yleisestä toiminnan tehostamisesta.

SOK-yhtymä	**30.6.18**	**30.6.17**	**30.6.16**
Operatiivinen tulos, milj. €	19,6	10,5	10,2

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos liiketoiminta-alueittain (segmenteittäin)

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos on jaettu operatiivisen seurannan mukaisiin kauppatoiminnan liiketoiminta-alueisiin. Lisäksi operatiivisesti seurataan pankkitoiminnan liiketulosta. Operatiivinen liiketulos eroaa virallisesta IFRS-liiketuloksesta kertaluonteisten erien ja IFRS-erien verran.

	Liikevaihto milj. €	**± % ed. v.**	**Liiketulos milj. €**	**Muutos milj. €**
Marketkauppa	145	-25,7	-5,1	15,4
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	128	-0,2	+12,1	+2,0
Hankinta- ja palvelutoiminta	3 317	+5,7	-1,6	-3,4
Kiinteistöliiketoiminta	43	+5,2	+9,4	-0,2
Pankkitoiminnan tulos			+2,3	-0,9
Sisäiset eliminoinnit ja muut	-53	+0,4	+1,4	+0,3
SOK-yhtymä yhteensä	**3 580**	**+3,9**	**+18,4**	**+13,2**

Rahoitus

SOK-yhtymän rahoitustilanne on pysynyt hyvänä alkuvuoden ajan. SOK-yhtymän korolliset nettovelat olivat kesäkuun lopussa 87,4 miljoonaa euroa (181,3 milj. €) ja velkaantumisaste (gearing) 13,9 prosenttia (29,1 %). SOK-yhtymän omavaraisuusaste oli 37,8 prosenttia (36,9 %).

SOK-yhtymällä oli kesäkuun lopussa likvidejä varoja 119,2 miljoonaa euroa (44,7 milj. €). Lisäksi konsernilla oli käyttämättömänä 100,0 miljoonan euron (100,0 milj. €) määräiset pitkäaikaiset sitovat luottolimiitit sekä 57,0 miljoonan euron (57,0 milj. €) määräiset tililimiitit.

Investoinnit ja realisoinnit

SOK-yhtymän pysyvien vastaavien hankinnat eli investoinnit käyttöomaisuuteen olivat vuoden ensimmäisellä puoliskolla 70,9 miljoonaa euroa (25,0 milj. €). Merkittävät investoinnit liittyvät kiinteistöyhtiöiden hankintaan ja toimipisteiden uudistuksiin sekä IT-järjestelmien kehitykseen.

Pysyvien vastaavien realisoinnit katsauskaudella olivat 21,6 miljoonaa euroa (0,1 milj. €).

Henkilöstö

SOK-yhtymän kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä oli katsauskauden 1.1.–30.6.2018 aikana 5 492 henkilöä (1.1.–30.6.2017: 5 560).

Kesäkuun lopussa SOK-yhtymän henkilömäärä oli 6 586, josta SOK:n henkilöstöä oli 1 489 (23 %) ja tytäryhtiöiden henkilöstöä 5 097 (77 %) henkilöä. Ulkomailla yhtymän henkilöstöstä työskenteli katsauskauden lopussa 2 354 (36 %) henkilöä.

Edellisen vuoden loppuun verrattuna SOK-yhtymän henkilömäärä kasvoi 497 henkilöllä (8,1 %). Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna henkilömäärä on vähentynyt 109 henkilöllä (-1,6 %).

Liiketoiminta-alueiden kehitys

Marketkauppa

Marketkauppa käsittää Virossa ja Venäjällä harjoitettavan liiketoiminnan. Virossa on toiminnassa viisi Prismaa Tallinnassa sekä kaksi Tartossa ja yksi Narvassa. Pietarissa on toiminnassa 13 Prismaa, alkuvuoden aikana suljettiin neljä yksikköä sekä avattiin yksi uusi yksikkö.

Marketkaupan liikevaihto oli 145 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 26 prosenttia, mikä johtui Latvian ja Liettuan liiketoiminnan lopetuksesta viime vuoden aikana sekä toimipaikkojen sulkemisesta Pietarissa. Marketkaupan liiketulos oli edellisvuotta huomattavasti paremmalla tasolla. Marketkaupan investoinnit olivat 0,8 miljoonaa euroa, joista valtaosa oli kaluston korvausinvestointeja.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavat Suomessa toimiva Sokotel Oy, Virossa toimiva AS Sokotel sekä Venäjällä toimiva OOO Sokotel.

Sokotel Oy:n liikevaihto kasvoi edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta +1,0 prosenttia. Matkailu- ja ravintolakaupan kysyntätilanne on kehittynyt positiivisesti alkuvuoden aikana, minkä odotetaan jatkuvan myös loppuvuonna. Sokotel Oy:n liiketulos parani selvästi edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta liikevaihtokehityksen ja alhaisempien kiinteiden kulujen ansiosta.

Tallinnassa hotellitoimintaa harjoittava AS Sokotelin liikevaihto laski alkuvuonna -3,2 prosenttia johtuen ravintolauudistuksesta. Liikevaihtokehityksestä ja kustannustason noususta johtuen liiketulos oli edellistä vuotta heikompi.

Hotellitoimintaa Pietarissa harjoittavan OOO Sokotelin euromääräinen liikevaihto jäi edellisestä vuodesta -3,8 prosenttia. Ruplina liikevaihto kasvoi +9,3 prosenttia. OOO Sokotelin tulosta rasitti ruplan heikkeneminen, mutta se oli kuitenkin edellisen vuoden tasolla.

Matkailu- ja ravitsemiskaupan alkuvuoden 2018 investoinnit olivat yhteensä 4,4 miljoonaa euroa, ja ne kohdistuivat yksiköiden uudistuksiin. Näistä Suomeen investoitiin noin 3,7 miljoonaa euroa ja lähialueille 0,7 miljoonaa euroa.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Hankinta- ja palvelutoiminta koostuu SOK:n hankintatoiminnan tuottamista päivittäis- ja käyttötavaroiden hankintapalveluista, Inex Partners Oy:n tuottamista logistiikkapalveluista, Meira Nova Oy:n hotelli-, ravintola- ja catering-alan hankinta- ja logistiikkapalveluista sekä SOK-yhtymän pääosin S-ryhmän yksiköille tuottamista muista palveluista. S-ryhmän yksiköille tuotetuista muista palveluista syntyvä liikevaihto koostuu muun muassa ketjumaksuista sekä hallintopalvelutuotoista.

Hankinta- ja palvelutoiminnan liikevaihto oli 3 317 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi hiukan edellisvuoteen nähden. Hankinta- ja palvelutoiminnan liiketulos oli -1,6 miljoonaa euroa mikä on hieman edellisvuotta heikompi.

Hankinta- ja palvelutoiminnan alkuvuoden 2018 investoinnit olivat yhteensä 12,7 miljoonaa euroa. Investoinnit koostuivat pääosin tietojärjestelmähankinnoista.

Kiinteistöliiketoiminta

Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto koostuu SOK-yhtymän kiinteistöomistuksien vuokra- sekä kiinteistöpalvelutuotoista. Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto oli 43 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua edellisvuoteen 5 prosenttia. Kiinteistöliiketoiminnan liiketulos oli voitollinen ja edellisvuoden tasolla.

Kiinteistöliiketoiminnan alkuvuoden 2018 investoinnit, 53 miljoonaa euroa, joista merkittävin kiinteistökohteisiin oli Radisson Blu Espoon julkisivusaneeraus.

Osakkuus- ja yhteisyritysten kehitys

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy.

Osakkuus- ja yhteisyritysten kehitys SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy. S-Pankin tase jatkoi kasvuaan. Talletuskanta kasvoi vuodentakaiseen verrattuna 8,0 prosenttia ja oli kesäkuun lopussa 5 239,3 miljoonaa euroa (4 850,9 milj. €). Antolainaus vastaavasti kasvoi 5,3 prosenttia päätyen kesäkuun lopussa 3 916,8 miljoonaan euroon (3 720,3 milj. €). S-Pankki-konsernin vakavaraisuus oli 15,9 prosenttia (15,0 %). S-Pankki-konsernin liiketulos oli ensimmäisen vuosipuoliskon lopussa 6,1 miljoonaa euroa (7,8 milj. €). Vertailukelpoinen liiketulos säilyi viime vuoden tasolla. Kun huomioidaan edellisen vuoden nettotuottoihin sisältynyt pk-yritys- ja maatilaliiketoiminnan myynti, vertailukelpoinen liiketulos vuoden 2018 alkupuoliskolta oli 6,2 miljoonaa euroa. SOK-yhtymän omistusosuutta (37,5 %) vastaava IFRS-oikaistu osuus tilikauden tuloksesta oli 2,3 miljoonaa euroa.

Polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade – konsernin liikevaihto oli ajalla 1-6/2018 noin 2 593 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 3 prosenttia johtuen öljyn maailmanmarkkinahinnan noususta. Konsernin harjoittaman liiketoiminnan volyymi on pysynyt edellisen vuoden tasolla. North European Oil Trade -konsernin koko tilikauden 2018 voiton ennustetaan toteutuvan budjetoidun mukaisena + 1,1 miljoonaa euroa. SOK:n omistusosuus North European Oil Trade Oy:stä on 50,77 prosenttia. Osakassopimukseen perustuvan yhteisen määräysvallan johdosta yhtiö käsitellään yhteisyrityksenä pääomaosuusmenetelmällä.

S-Pankin ja North European Oil Trade Oy:n lisäksi muita SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyrityksiä ovat muun muassa pakasteiden hankinta- ja logistiikkapalveluja tuottava SOK:n tytäryhtiön Inex Partners Oy:n osakkuusyhtiö Finnfrost Oy, Raisiossa sijaitseva Kauppakeskus Mylly Oy sekä yhteispohjoismainen hankintayhteenliittymä Coop Trading A/S.

Kaikkien osakkuus- ja yhteisyritysten yhteenlaskettu tulosvaikutus SOK-yhtymälle oli 4,7 miljoonaa euroa (6,9 milj. €).

Konsernirakenteen muutokset

Tammikuussa myytiin kaksi kiinteistöyhtiötä, Koy Zatelliitintie ja Koy Siilinjärven Takojantie.

SOK osti helmikuun lopussa osakkuusyhtiönsä Russian and Baltics Retail Properties Ky -kiinteistörahaston (RBRP) kaikki osakkeet. Kaupan myötä RBRP alakonsernissa hankittiin kolme kiinteistöyhtiötä Venäjällä ja yksi Virossa sekä näiden hallinnolliset holding-yhtiöt. Kiinteistöyhtiöistä kaksi, OOO Itis ja OOO Itis 3 myytiin toukokuussa edelleen konsernin ulkopuolelle ja virolaisen yhtiön Orchis Oü:n myyntiä valmistellaan. Kiinteistörahastokonsernin holding-yhtiöt on tarkoitus purkaa tilikauden aikana.

Hallinto ja tulevaisuuden näkymät

Hallinto ja hallinnossa tapahtuneet muutokset

SOK:n hallituksen puheenjohtajana vuonna 2018 toimii Taavi Heikkilä. Pääjohtajan lisäksi hallituksen muina jäseninä ovat vuonna 2018 toimitusjohtaja Heikki Hämäläinen, toimitusjohtaja Hannu Krook, toimitusjohtaja Timo Mäki-Ullakko, toimitusjohtaja Olli Vormisto ja uusina jäseninä toimitusjohtaja Juha Kivelä sekä toimitusjohtaja Veli-Matti Liimatainen. Hallituksen varapuheenjohtajana toimii Hannu Krook.

SOK:n hallintoneuvostoon valittiin huhtikuussa 2018 uudelleen puheenjohtajaksi teologian tohtori Matti Pikkarainen ja uudeksi varapuheenjohtajaksi asianajaja Timo Santavuo ja uudelleen toisena varapuheenjohtajana toimitusjohtaja Antti Määttä.

Tilintarkastajana toimii tilikaudella 2018 toiminut KHT tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Jukka Rajala.

SOK:n pääjohtajan apuna SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa on SOK:n konsernijohtoryhmä. Konsernijohtoryhmään vuoden 2018 aikana kuuluvat S-ryhmän liiketoimintojen ketjuohjauksesta, hankinnasta ja logistiikasta vastaava kenttäjohtaja, pääjohtajan sijainen Arttu Laine, taloudesta ja hallinnosta vastaava johtaja, CFO Jari Annala, henkilöstötoiminnoista vastaava johtaja Susa Nikula, strategiatoiminnoista vastaava johtaja Sebastian Nyström, SOK:n liiketoiminnoista vastaava johtaja Jorma Vehviläinen ja asiakkuudesta, viestinnästä ja digitaalisista palveluista vastaava johtaja Veli-Pekka Ääri. Konsernijohtoryhmän sihteerinä toimii lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

S-ryhmässä on SOK:n hallituksen vahvistamat riskienhallintaperiaatteet sekä SOK-yhtymän riskienhallintapolitiikka. Riskienhallintapolitiikassa kuvataan konsernin riskienhallinnan tarkoitus, tavoitteet, keskeiset toteutustavat ja vastuut. SOK-yhtymässä riskienhallinta on jatkuvaa ja sitä toteutetaan johtamisprosessin kaikissa osissa. Riskejä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, huomioiden strategiset, taloudelliset, operatiiviset ja vahinkoriskit. Riskienhallinnan menettelytapojen avulla SOK ja sen tytäryhtiöt pyrkivät ennakoimaan ja hallitsemaan tavoitteidensa saavuttamiseen vaikuttavia riskitekijöitä sekä hyödyntämään riskeihin liittyviä mahdollisuuksia liiketoiminnan toteuttamisessa.

S-ryhmän strategisia riskejä tarkastellaan vuosittain SOK:n konsernijohtoryhmän toimesta ja SOK:n hallitus vahvistaa ne. Merkittävimmät S-ryhmän lähiajan riskit ja epävarmuustekijät liittyvät päivittäistavarakaupan kilpailukyvyn sekä käyttötavarakaupan tuloksellisuuden varmistamiseen kaupan alan muutoksessa sekä kiristyvässä kilpailutilanteessa. S-ryhmässä on meneillään useita kehityshankkeita liittyen mm. toiminnanohjaukseen, logistiikkaan ja laadun kehittämiseen, joilla varmistetaan arvoketjun tehokkuus ja asiakkaidemme tyytyväisyys tulevaisuudessa. Näiden hankkeiden onnistunut toteutus sekä sujuva käyttöönotto ovat erityisen tärkeitä riskien hallitsemiseksi. Digitalisaatio on keskeinen muutosvoima, joka vaikuttaa laajasti S-ryhmän toimintaan ja samalla se luo uusia mahdollisuuksia. Näiden mahdollisuuksien hyödyntämistä mm. monikanavaisen liiketoiminnan kehittämisessä jatketaan ja siinä onnistuminen on keskeistä tulevaisuuden kilpailukyvyn varmistamiseksi. Sipoon logistiikkakeskus on S-ryhmän kilpailukyvyn kannalta merkittävä hanke, jonka täysimääräinen käyttöönotto lähenee. Merkittävä myöhästyminen aiheuttaisi kustannuksia päällekkäisten toimintojen vuoksi.

SOK-yhtymän rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitus-yksikköön. Konsernilla on SOK:n hallituksen vahvistama talous- ja rahoituspolitiikka, jossa määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. Rahoitusriskien hallintaa kuvataan tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Vastuullisuus koskee S-ryhmässä kaikkia liiketoiminta-alueita ja vastuullisuutta johdetaan ryhmätasoisesti yhdessä liiketoimintajohdon kanssa. S-ryhmä-tasoisesta vastuullisuuden strategisesta kehittämisestä, ohjauksesta ja raportoinnista vastaa SOK Vastuullisuus -yksikkö.

Helmikuussa 2018 julkaistiin vuoteen 2030 ulottuvat S-ryhmän ilmastotavoitteet. Lisää S-ryhmän vastuullisuustyöstä, sen tuloksista ja tavoitteista kerrotaan S-ryhmän vuosi- ja vastuullisuuskatsauksessa, jonka voi lukea osoitteessa s-ryhma.fi.

SOK-yhtymän liiketoimintaan liittyvät vastuullisuusriskit on tunnistettu ja analysoitu liiketoiminta-alueittain. Paras paikka elää -vastuullisuusohjelman rakentamisen yhteydessä on tunnistettu olennaiset vastuullisuusteemat ja niihin liittyvät riskit ja mahdollisuudet sekä niiden merkitys liiketoiminnalle. Riskejä tarkastellaan sääntelyn, fyysisen toimintaympäristön, kuluttajakäyttäytymisen muutosten ja maineriskien näkökulmasta. Merkittävimmät ihmisoikeusriskit ovat globaaleissa hankintaketjuissa tapahtuvat ihmisoikeusloukkaukset sekä mahdolliset puutteet eettisissä toimintavoissa ja läpinäkyvyydessä. Ympäristön kannalta merkittävimmät riskit liittyvät ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin sekä omassa toiminnassa että hankintaketjussa. S-ryhmässä on tunnistettu ilmastoriskit, joilla on merkittävä taloudellinen vaikutus ryhmän toimintaan.

Riskeihin vastataan S-ryhmän vastuullisuusohjelman tavoitteilla ja teoilla. S-ryhmän vastuullisuustyötä kuvataan tarkemmin S-ryhmän vuosi- ja vastuullisuuskatsauksessa, joka julkaistiin keväällä 2018 osoitteessa s-ryhma.fi.

Loppuvuoden 2018 näkymät

Yleisen taloudellisen tilanteen kehitys kotimaassa ja lähialueilla on merkittävä tekijä SOK-yhtymän toimintojen menestymiselle. Suomen talouden ennustetaan jatkavan kasvua loppuvuonna ja koko vuoden BKT:n ennustetaan kasvavan 2,9 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Loppuvuoden aikana kasvun painopiste on viennin ja teollisten investointien puolella. Matala korkotaso, kohtuullinen inflaatio ja vähenevä työttömyys tukevat kuitenkin yksityistä kulutusta eikä korkojen odoteta nousevan loppuvuoden aikana. Maailmantalouden epävarmuustekijät voivat kuitenkin toteutuessaan horjuttaa loppuvuoden kasvua. Kauppasodan syttyminen voisi hidastaa maailmankaupan kasvua, jolla olisi myös vaikutuksia Suomen kansantalouteen viennin heikkenemisen kautta.

Suomen talouden yleisellä vireellä on S-ryhmän osuuskauppojen myynnin kehityksen kautta suora vaikutus SOK-yhtymän hankinta ja palvelutoiminnan liikevaihtoon. Positiivisen talouskehityksen ennustetaan näkyvän koko vuoden liikevaihdon kasvuna edellisvuodesta.

Kotimaan matkailu- ja ravitsemiskaupan kysynnän osalta odotukset loppuvuodelle ovat positiiviset. Tulos tulee olemaan edellisen vuoden tasolla, vaikka sitä tulevat rasittamaan merkittävät hotellien uudistushankkeet.

Venäjän talouden ennustetaan jatkavan kasvua kuluvana vuonna. Pietarin alueen loppuvuoden matkailijavirtojen odotetaan kasvavan hieman edellisestä vuodesta mikä parantaa matkailu- ja ravitsemiskaupan tulosta. Ruplan kurssin heikkenemisestä johtuen tulos tulee olemaan kuitenkin hieman edellistä vuotta heikompi. Myös marketkaupan yksiköiden ennustetaan parantavan ruplamääräistä tulostaan edellisvuodesta mutta kurssimuutos heikentää näidenkin tulosta.

Virossa marketkaupan sekä matkailu- ja ravitsemiskaupan kysyntä- ja kilpalutilanteissa ei odoteta tapahtuvan olennaisia muutoksia loppuvuoden aikana. Kustannuskehitys tulee edelleen rasittamaan tuloskehitystä.

Kaikki liiketoiminta-alueet huomioiden SOK-yhtymän operatiivisen liiketuloksen arvioidaan vuonna 2018 olevan positiivinen ja edellisvuotta parempi.

Helsingissä 16.8.2018

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

Hallitus

Osavuosikatsaus

Konsernin tuloslaskelma, IFRS

Milj. €	1.1.–30.6.2018	1.1.–30.6.2017
Liikevaihto	3 581,4	3 448,9
Liiketoiminnan muut tuotot	1,2	0,5
Materiaalit ja palvelut	-3 220,6	-3 119,0
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	-122,6	-112,2
Poistot ja arvonalentumiset	-32,5	-38,1
Liiketoiminnan muut kulut	-194,2	-190,3
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	4,0	5,0
Liikevoitto/tappio	**16,7**	**-5,2**
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	-3,1	-0,7
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	0,7	2,0
Tulos ennen veroja	**14,3**	**-3,9**
Tuloverot (+/-)	-1,5	-0,3
Kauden tulos	**12,8**	**-4,2**
Jakautuminen:		
Emo-osuuskunnan omistajille	13,3	-3,0
Määräysvallattomien omistajien osuus	-0,5	-1,1
	12,8	-4,2

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	1.1.–30.6.2018	1.1.–30.6.2017
Kauden tulos	12,8	-4,2
Muut laajan tuloksen erät:		
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi		
Muuntoerot	-3,8	-2,8
Kurssierot nettoinvestoinneiksi luokitelluista lainoista ulkomaisiin yksikköihin	-0,3	-0,2
Rahavirran suojaukset	0,4	-4,7
Osakkuus- ja yhteisyritysten laajan tuloksen erät	0,5	-0,9
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	-3,2	-8,6
Kauden laaja tulos	**9,5**	**-12,8**
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:		
Emo-osuuskunnan omistajille	10,0	-11,6
Määräysvallattomien omistajien osuus	-0,5	-1,1
	9,5	-12,8

Konsernitase, IFRS

Milj. €	30.6.2018	31.12.2017
VARAT		
Pitkäaikaiset varat		
Aineelliset hyödykkeet	345,0	356,0
Sijoituskiinteistöt	25,8	27,5
Aineettomat hyödykkeet	77,2	70,4
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	182,6	181,8
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	72,1	102,4
Laskennalliset verosaamiset	24,0	27,0
Pitkäaikaiset varat yhteensä	**726,8**	**765,1**
Lyhytaikaiset varat		
Vaihto-omaisuus	169,1	192,6
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	643,5	655,7
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	0,0	0,0
Rahavarat	117,3	120,5
Lyhytaikaiset varat yhteensä	**929,9**	**968,9**
Myytävänä olevien omaisuuserien varat	**17,5**	**12,8**
Varat yhteensä	**1 674,2**	**1 746,8**
OMA PÄÄOMA JA VELAT		
Oma pääoma		
Osuuspääoma	172,0	172,0
Sidotut rahastot	20,0	21,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	17,2	4,4
Kertyneet voittovarat	419,2	433,9
Emo-osuuskunnan omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä	**628,3**	**631,7**
Määräysvallattomien omistajien osuus	1,5	2,0
Oma pääoma yhteensä	**629,8**	**633,7**
Pitkäaikaiset velat		
Pitkäaikaiset korolliset velat	140,5	147,0
Pitkäaikaiset korottomat velat	38,1	34,5
Varaukset	6,8	7,1
Laskennalliset verovelat	10,9	13,5
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	**196,3**	**202,0**
Lyhytaikaiset velat		
Lyhytaikaiset korolliset velat	60,0	47,1
Lyhytaikaiset korottomat velat	99,9	123,9
Ostovelat	684,1	719,4
Varaukset	4,2	18,3
Tilikauden verovelka	0,0	2,3
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	**848,1**	**911,1**
Oma pääoma ja velat yhteensä	**1 674,2**	**1 746,8**

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. €	Viite	1.1.–30.6.2018	1.1.–30.6.2017
LIIKETOIMINTA			
Liikevoitto/tappio		16,7	-5,2
Oikaisut liiketulokseen	(1)	2,4	17,5
Käyttöpääoman muutos	(2)	-11,8	-117,7
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		7,3	-105,4
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		0,3	0,8
Muut rahoituskulut		0,0	0,0
Muut rahoitustuotot		0,1	0,1
Saadut osingot liiketoiminnasta		0,1	0,1
Maksetut välittömät verot		-3,4	-7,7
Liiketoiminnan rahavirta		**4,4**	**-112,2**
INVESTOINNIT			
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla		-47,0	
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla		14,3	
Investoinnit muihin osakkeisiin ja osuuksiin		0,0	-0,1
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin		-5,1	-9,4
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-10,8	-15,5
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		12,8	0,1
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos			-0,8
Saadut osingot investoinneista		1,7	6,5
Investointien rahavirta		**-34,1**	**-19,3**
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-0,7	0,0
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		16,0	45,0
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		30,2	-20,2
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)			10,0
Maksetut korot		-0,6	-0,3
Saadut korot		0,1	2,1
Maksetut osuus- ja lisäosuuspääoman korot		-16,6	-10,3
Muu oman pääoman muutos		0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta		**28,4**	**26,3**
Rahavarojen nettomuutos, vähennys		**-1,3**	**-105,2**
Rahavarat tilikauden alussa		**121,2**	**150,4**
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		**-0,7**	**-0,5**
Rahavarojen nettomuutos, vähennys		**-1,3**	**-105,2**
Rahavarat kauden lopussa		**119,2**	**44,7**
Oikaisut liikevoittoon	(1)		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		0,5	-0,4
Poistot ja arvonalentumiset		32,5	38,1
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-30,5	-20,2
		2,4	17,5
Käyttöpääoman muutos	(2)		
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos		12,6	-53,1
Vaihto-omaisuuden muutos		23,4	-8,5
Korottomien velkojen muutos		-49,4	-56,1
		-13,4	-117,7

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

	Emo-osuuskunnan omistajille kuuluva oma pääoma								
Milj. €	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut sidotut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarat	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	**Oma pääoma yhteensä**
Oma pääoma									
1.1.2017	174,3	6,1	18,5	0,0	-9,3	451,7	641,3	5,2	646,5
Kauden laaja tulos		-3,2			-4,1	2,8	-4,5	-0,9	-5,4
Osuuspääoman lisäys	-2,3			4,4			2,2		2,2
Määräysvallattomien omistajien osuuden muutokset, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa						2,3	2,3	-2,3	0,0
Osuusmaksun korot						-10,3	-10,3		-10,3
Muut muutokset			0,0			0,8	0,8		0,8
31.12.2017	172,0	2,9	18,5	4,4	-13,4	447,3	631,7	2,0	633,7
Laatimisperiaatteen muutos IFRS 15 [1)]						-0,3	-0,3		-0,3
1.1.2018	172,0	2,9	18,5	4,4	-13,4	447,0	631,4	2,0	633,4
Kauden laaja tulos		-1,5			-1,8	13,3	10,0	-0,5	9,5
Osuuspääoman lisäys	0,0			12,8		-12,8	0,0		0,0
Osuusmaksun korot						-16,6	-16,6		-16,6
Muut muutokset			0,0			3,4	3,5		3,5
30.6.2018	**172,0**	**1,4**	**18,5**	**17,2**	**-15,2**	**434,3**	**628,3**	**1,5**	**629,8**

[1)] Konserni on ottanut käyttöön IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardin noudattaen kertyneen vaikutuksen menetelmää. Alennuksiin liittyvä oikaisu on tehty kertyneiden voittovarojen avaavaan saldoon standardin käyttöönottopäivälle.

Osavuosikatsauksen laatimisperiaatteet

Osavuosikatsaus on laadittu IAS 34 Osavuosikatsaukset -standardin mukaisesti. Osavuosikatsaus on laadittu Euroopan unionissa sovellettavaksi hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti. Osavuosikatsausta laadittaessa on noudatettu 30.6.2018 voimassaolevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja.

Osavuosikatsauksessa on noudatettu samoja laatimisperiaatteita kuin vuoden 2017 tilinpäätöksessä lukuun ottamatta 1.1.2018 voimaan tulleita IAS/IFRS -standardi- ja tulkintamuutoksia. Konserni on ottanut 1.1.2018 käyttöön uudet standardit IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista. Kokonaisuudessaan tilikaudella 2018 sovelletuilla uusilla IFRS-standardeilla tai standardien muutoksilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Alla kohdassa ”Osavuosikatsauksessa sovelletut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat” on kuvattu tarkemmin IFRS 9:n ja 15:n standardien käyttöönoton vaikutuksia.

Kaikki osavuosikatsaustaulukoiden luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja. Mikäli muuta ei ole mainittu, niin osavuosikatsauksen tekstiosassa on suluissa esitetyillä euromääräisillä tuloslaskelman luvuilla viitattu vastaaviin lukuihin vertailukaudelta sekä taseen luvuilla edellisen vuoden tilinpäätökseen.

Osavuosikatsauksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen katsaushetkellä, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista.

Osavuosikatsaus on tilintarkastamaton.

Osavuosikatsauksessa sovelletut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit:

Rahoitusinstrumenttien luokittelua, arvostusta, arvonalentumista ja suojauslaskentaa koskevat säännökset uusiutuivat IFRS 9:n voimaan tulon myötä. Konserni on päivittänyt rahoitusinstrumenttien luokittelun sekä suojauslaskennan uuden standardin mukaiseksi. Uusi standardi muutti ainoastaan pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin sisältyvien osakkeiden ja osuuksien käypiin arvoihin arvostamista konsernissa. Osakkeet ja osuudet arvostetaan 1.1.2018 alkaen käypään arvoon tulosvaikutteisesti ja niihin liittyen on kirjattu 0,9 miljoonan euron lisäys kertyneiden voittovarojen avaavaan saldoon standardin käyttöönottopäivälle. Aiemmin osakkeiden ja osuuksien käyvän arvon muutos esitettiin käyvän arvon rahastossa.

IFRS 9:n käyttöönoton myötä saamisten arvonalentumiset perustuvat odotettavissa olevien luottotappioiden malliin, jossa arvonalentuminen arvioidaan kaikista IFRS 9 -standardin arvonalentumissäännösten soveltamisalaan kuuluvista eristä. Arvonalentumisiin liittyen on kirjattu 0,4 miljoonan euron vähennys kertyneiden voittovarojen avaavaan saldoon standardin käyttöönottopäivälle.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista:

SOK-yhtymä harjoittaa liiketoimintaa, jossa suoritevelvoite täytetään useimmissa tapauksissa ajankohtana, jolloin asiakas saa määräysvallan tuotteeseen eikä tähän liity muutosta aiempaan tuloutuskäytäntöön nähden, jossa suoritevelvoitteen täyttämisen kriteerinä oli riskien ja hyötyjen siirtyminen, joka on myös edelleen eräs keskeinen indikaatio määräysvallan siirtämisestä asiakkaalle.

IFRS 15 on otettu käyttöön noudattaen kertyneen vaikutuksen menetelmää soveltamalla standardia sopimuksiin, jotka eivät ole kokonaan toteutettuja siirtymähetkellä. Matkailu- ja ravitsemuskaupan asiakasalennuksiin liittyen on kirjattu 0,3 miljoonan euron vähennys kertyneiden voittovarojen avaavaan saldoon standardin käyttöönottopäivälle. Vertailukausia ei ole oikaistu soveltamisen aloittamisajankohtana.

Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

Milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	**Kirjanpitoarvo 06/2018**	**Käypä arvo 06/2018**
Rahoitusvarat							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet			3,1			3,1	3,1
Lainasaamiset		30,6				30,6	36,6
Korottomat lainasaamiset		2,2				2,2	2,1
Myyntisaamiset						0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset							
Myyntisaamiset		536,9				536,9	536,9
Muut korottomat saamiset		62,8				62,8	62,8
Rahoituserien siirtosaamiset		1,9				1,9	1,9
Johdannaisvarat	3,2			1,0		4,1	4,1
Lyhytaikaiset korolliset saamiset							
Lainasaamiset		0,0				0,0	0,0
Muut saamiset		0,0				0,0	0,0
Rahavarat							
Käteisvarat ja talletukset		119,3				119,3	119,3
Rahoitusvarat yhteensä	**3,2**	**753,7**	**3,1**	**1,0**		**760,9**	**766,9**
Rahoitusvelat							
Pitkäaikaiset korolliset velat							
Ostovelat					0,0	0,0	0,0
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta					0,0	0,0	0,0
Korolliset lainat muilta					0,0	0,0	0,0
Rahoitusleasingvelat					139,9	139,9	153,9
Pitkäaikaiset korottomat velat							
Rahanlaskentapalvelu					31,4	31,4	31,4
Muut korottomat velat					0,5	0,5	0,5
Lyhytaikaiset korolliset velat							
Korolliset lainat muilta	44,4				0,7	45,1	45,2
Rahoitusleasingvelat					15,4	15,4	22,1
Lyhytaikaiset korottomat velat							
Siirtovelat rahoituserät					0,0	0,0	0,0
Johdannaisvelat	2,2			0,0		2,3	2,3
Ostovelat					684,1	684,1	684,1
Rahoitusvelat yhteensä	**46,6**			**0,0**	**872,0**	**918,7**	**939,4**

Käyvän arvon hierarkia rahoitusvaroista ja -veloista

Milj. €	Käypä arvo 30.6.2018	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat				
Pitkäaikaiset rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	3,1			3,1
Lainasaamiset	36,6		36,6	
Korottomat lainasaamiset	2,1		2,1	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset				
Lainasaamiset	62,8		62,8	
Johdannaisvarat	4,1	2,2	1,9	
Yhteensä	**108,8**	**2,2**	**103,5**	**3,1**
Käypään arvoon arvostetut velat				
Pitkäaikaiset korolliset velat				
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta	0,0		0,0	
Korolliset lainat muilta	0,0		0,0	
Rahoitusleasingvelat	153,9		153,9	
Pitkäaikaiset korottomat velat				
Rahanlaskentapalvelu	31,4		31,4	
Muut korottomat velat	0,5		0,5	
Lyhytaikaiset korolliset velat				
Korolliset lainat muilta	45,2		45,2	
Rahoitusleasingvelat	22,1		22,1	
Lyhytaikaiset korottomat velat				
Johdannaisvelat	2,3	2,2	0,1	
Yhteensä	**255,3**	**2,2**	**253,1**	**0,0**

Se käyvän arvon hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan. Käypien arvojen hierarkian eri tasojen välisten siirtojen ajankohta määritetään raportointikauden lopun mukaisesti.

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla. Konserni on käyttänyt näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä hintalähteenä Nasdaq OMX Stockholm arvostuksia.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksyttyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon.

Suomen Luotto-osuuskunnan osuudet esitetään tasolla 3 johtuen epätarkkuudesta käyvän arvon määrityksessä. Osuuksien käypä arvo 1,4 miljoonaa (2017: 1,3 miljoonaa) perustuu Suomen Luotto-osuuskunnan alustavaan suunnitelmaan varojen jaosta. Edellä mainittujen lisäksi taso 3 sisältää noteeraamattomia osakkeita 3,1 miljoonaa (2017: 3,0 miljoonaa), joiden käypä arvo ei ole määritettävissä sekä sijoituskiinteistöjä 177,0 miljoonaa euroa (2017: 177,0 miljoonaa), joiden käypä arvo perustuu olennaisilta osin ulkopuolisiin kiinteistöarvioihin. Tasolla 3 esitettyjä noteeraamattomia osakkeita ja osuuksia realisoitiin v. 2018 hankintamenoarvoltaan 0,0 miljoonaa euroa.

Käyvän arvon hierarkia rahoitusvaroista ja -veloista

Tapahtumat tasolla 3 toistuvasti taseeseen käypään arvoon kirjatuista eristä

Milj. €	**06/2018**
Alkusaldo 1.1.	3,0
Ostot	0,0
Myynnit	0,0
Tuloslaskelmaan kirjatut arvon alentumiset	0,0
Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvon muutos	0,0
Tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset	0,1
Saldo 31.12.	3,1

Käyvän arvon hierarkia

Milj. €	**Käypä arvo 31.12.2017**	**Taso 1**	**Taso 2**	**Taso 3**
Käypään arvoon arvostetut varat				
Pitkäaikaiset rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	3,0			3,0
Lainasaamiset	67,2		67,2	
Korottomat lainasaamiset	2,3		2,3	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset				
Lainasaamiset	60,6		60,6	
Johdannaisvarat	2,3	2,3	0,0	
Yhteensä	**135,5**	**2,3**	**130,2**	**3,0**
Käypään arvoon arvostetut velat				
Lisäosuuspääoma	0,0		0,0	
Pitkäaikaiset korolliset velat				
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta	0,0		0,0	
Korolliset lainat muilta	0,0		0,0	
Rahoitusleasingvelat	161,5		161,5	
Pitkäaikaiset korottomat velat				
Rahanlaskentapalvelu	28,0		28,0	
Muut korottomat velat	0,4		0,4	
Lyhytaikaiset korolliset velat				
Korolliset lainat muilta	28,5		28,5	
Rahoitusleasingvelat	23,6		23,6	
Lyhytaikaiset korottomat velat				
Johdannaisvelat	3,4	2,3	1,1	
Yhteensä	**245,3**	**2,3**	**243,0**	**0,0**

Segmentti-informaatio 30.6.2018

SOK-yhtymä soveltaa segmenttiraportoinnissaan IFRS 8 -standardia. Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu viiteen liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon. Operatiivisen tuloksen laskennassa käytetään kotimaisen kirjanpitolain mukaisia arvostuksia. SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuun ottamatta.

Milj. €	Marketkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistöliiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	**144,6**	**128,0**	**3 317,4**	**43,0**	**0,0**	**-53,3**	**3 579,5**
Liiketulos	**-5,1**	**12,1**	**-1,6**	**9,4**	**2,3**	**1,4**	**18,4**
Investoinnit	**0,8**	**4,4**	**12,6**	**53,0**			**70,9**
Realisoinnit	**0,1**	**0,0**	**0,2**	**21,3**			**21,5**

Liikevaihdon täsmäytys	
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	3 579,5
Konsernieliminoinnit	1,9
Liikevaihto IFRS	3 581,4
Tuloksen täsmäytys	
Raportoitavien segmenttien liiketulos	18,4
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:	
Rahoitustuotot ja -kulut (FAS)	1,2
Raportoitavien segmenttien operatiivinen tulos	19,6
Raportoitavien segmenttien liiketulos	18,4
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	-0,8
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut sekä muut erät	-0,3
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot	1,0
Arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-5,3
Liiketulokseen sisältyvät IFRS oikaisut	3,7
Liiketulos IFRS	16,7
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot	
Myynti S-ryhmälle	3 116,4
Muu Kotimaan myynti	294,8
Ulkomaat	168,3
Liikevaihto yhteensä	3 579,5
Marketkauppa	144,5
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	129,9
Hankinta- ja palvelutoiminta	3 264,1
Kiinteistöliiketoiminta	43,0
Liikevaihto yhteensä	3 581,4
Konsernitason lisätiedot, käyttöomaisuus	
Kotimaa	410,2
Ulkomaat	37,7
Käyttöomaisuus yhteensä	447,9

Segmentti-informaatio 30.6.2017

SOK-yhtymä soveltaa segmenttiraportoinnissaan IFRS 8 -standardia. Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu viiteen liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon. Operatiivisen tuloksen laskennassa käytetään kotimaisen kirjanpitolain mukaisia arvostuksia. SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuun ottamatta.

Milj. €	Marketkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistöliiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	**194,4**	**127,8**	**3 137,3**	**40,8**		**-53,5**	**3 446,8**
Liiketulos	**-20,5**	**10,1**	**1,9**	**9,6**	**3,2**	**1,0**	**5,2**
Investoinnit	**1,0**	**4,5**	**12,9**	**6,6**		**0,0**	**25,0**
Realisoinnit	**0,0**	**0,0**	**0,1**	**0,0**			**0,1**

Liikevaihdon täsmäytys	
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	3 446,8
Konsernieliminoinnit	2,1
Liikevaihto IFRS	3 448,9
Tuloksen täsmäytys	
Raportoitavien segmenttien liiketulos	5,2
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:	
Rahoitustuotot ja -kulut (FAS)	5,3
Raportoitavien segmenttien operatiivinen tulos	10,5
Raportoitavien segmenttien liiketulos	5,2
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	0,1
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut sekä muut erät	-7,1
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot	-0,4
Arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-7,1
Liiketulokseen sisältyvät IFRS oikaisut	4,2
Liiketulos IFRS	-5,2
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot	
Kotimaa	3 230,1
Ulkomaat	218,8
Liikevaihto yhteensä	3 448,9
Marketkauppa	194,3
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	129,7
Hankinta- ja palvelutoiminta	3 084,1
Kiinteistöliiketoiminta	40,8
Liikevaihto yhteensä	3 448,9
Konsernitason lisätiedot, käyttöomaisuus	
Kotimaa	416,7
Ulkomaat	43,5
Käyttöomaisuus yhteensä	460,1

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Milj. €	Aineelliset hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno			
Hankintameno 1.1.2018	649,1	87,1	175,6
Liiketoimintojen yhdistäminen	28,2	0,0	0,0
Muuntoerot	-3,6		0,0
Lisäykset	8,4	0,1	31,0
Vähennykset	-10,4	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	0,1	0,0	-0,1
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin [1)]	-17,5	0,0	0,0
Hankintameno 30.06.2018	**654,3**	**87,2**	**206,5**
Kertyneet poistot			
Kertyneet poistot 1.1.2018	-293,0	-59,6	-105,2
Liiketoimintojen yhdistäminen	-0,5	0,0	
Muuntoerot	1,9		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	1,9	0,0	-11,2
Tilikauden poistot	-19,7	-1,8	-7,7
Arvonalentumiset [2)]	0,0	0,0	-5,2
Kertyneet poistot 30.06.2018	**-309,4**	**-61,4**	**-129,3**
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	**356,0**	**27,5**	**70,4**
Kirjanpitoarvo 30.06.2018	**344,9**	**25,8**	**77,2**

[1)] Myytävänä olevissa omaisuuserissä esitetään yksi kiinteistö.
[2)] Arvonalentumiset ovat Venäjällä tilikaudella suljettujen Prisma myymälöiden kiinteistöihin liittyneistä konserniliikearvoista.

Hankintameno			
Hankintameno 1.1.2017	678,6	98,6	184,2
Liiketoimintojen yhdistäminen	0,0		
Muuntoerot	-4,3		-0,2
Lisäykset	31,0	0,0	27,2
Vähennykset	-52,0	0,0	-31,3
Siirrot erien välillä	3,7	0,5	-4,2
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin [1)]	-12,3	-7,6	
Hankintameno 31.12.2017	**644,7**	**91,6**	**175,7**
Kertyneet poistot			
Kertyneet poistot 1.1.2017	-292,7	-60,9	-116,9
Liiketoimintojen yhdistäminen	0,0		0,0
Muuntoerot	0,9		0,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	49,3	-0,2	28,9
Tilikauden poistot	-18,8	-3,9	-19,1
Arvonalentumiset [2)]	-33,5		1,6
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin [1)]	4,5	2,5	
Kertyneet poistot 31.12.2017	**-290,2**	**-62,5**	**-105,3**
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	**385,9**	**37,7**	**67,2**
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	**354,4**	**29,1**	**70,5**

[1)] Myytävänä olevissa omaisuuserissä esitetään kolme kiinteistöä.
[2)] Arvonalennukset liittyvät Latvian ja Liettuan toimintojen alasajoon sekä yhden toimipisteen lakkauttamiseen Venäjällä.

Lähipiiritapahtumat

Liiketoimet ja avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa:

Milj. €	**30.6.2018**	**30.6.2017**	**31.12.2017**
Myynnit	8,6	10,0	19,1
Ostot	195,2	185,2	369,8
Rahoitustuotot ja -kulut	0,3	2,5	1,5
Myyntisaatavat ja muut saamiset	1,5	1,1	1,9
Lainasaamiset	20,0	34,8	20,0
Ostovelat ja muut velat	27,4	60,5	9,2

Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset, milj. €	**30.6.2018**	**31.12.2017**	**Muutos**	**30.6.2017**
Annetut pantit ja vastuusitoumukset				
Pantit	0,1	0,1	0,0	0,1
Kiinnitykset	0,7	0,7	0,0	0,7
Takaukset	2,5	2,5	0,0	2,5
Yhteensä	**3,2**	**3,2**	**0,0**	**3,2**
Muiden velasta annetut vakuudet				
Takaukset yhteisyritysten velasta	112,0	96,9	15,1	89,9
Takaukset osuuskauppojen velasta	7,4	7,4	0,0	7,4
Yhteensä	**119,4**	**104,3**	**15,1**	**97,2**
Muut muiden puolesta annetut vakuudet				
Takaukset yhteisyritysten vastuista	23,5	20,6	3,0	21,8
Yhteensä	**23,5**	**20,6**	**3,0**	**21,8**
Muut vastuut				
Remburssivastuut	0,4	1,3	-0,9	0,3
Takaisinostovastuut [1)]		30,5	-30,5	30,5
Merkintäsitoumukset [2)]			0,0	10,7
Yhteensä	**0,0**	**30,5**	**-30,5**	**41,2**

Muut vuokrasopimukset
Konserni vuokralle ottajana
Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	**30.6.2018**	**31.12.2017**	**Muutos**	**30.6.2017**
Yhden vuoden kuluessa	136,3	133,9	2,4	127,3
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	580,0	599,6	-19,6	588,4
Yli viiden vuoden kuluttua	798,3	822,9	-24,7	822,2
Yhteensä	**1 514,6**	**1 556,5**	**-41,9**	**1 537,8**

[1)] Päättyneet takaisinostovastuut koostuivat ostositoumuksesta ostaa Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavan kiinteistorahaston kohteet rahaston jäljellä olevan vieraan pääoman määrästä. SOK:n omistusosuus kiinteistörahastoyhtiöstä oli 20 prosenttia.

[2)] Päättynyt merkintäsitoumus koostui sitoumuksesta sijoittaa pääomapanoksia Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavaan kiinteistärahastoon.

Annetut takaukset koostuvat pääosin yhteisyritys North European Oil Trade Oy:n ja sen tytäryhtiö North European Oil Trade AB:n puolesta annetuista 85,5 miljoonan euron (67,4 milj. euroa 31.12.2017) velan ja muiden vastuiden takauksista sekä yhteisyritys Kauppakeskus Mylly Oy:n puolesta annetusta 50,0 miljoonan euron (50,0 milj. euroa 31.12.2017) velan takauksista.

Muut taloudelliset vastuut:
Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 10,2 miljoonaa euroa (10,2 milj. euroa 31.12.2017).

Muut vastuusitoumukset:
Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa.

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaisesti SOK:n vastuu S-Voima Oy:n kustannuksista sisältäen myös lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot määräytyy markkinasähkön osalta osakkaan käyttämän energian mukaan, tuulivoiman ja ydinvoiman (ydinvoiman jatkorahoittamisesta on luovuttu 2012) osalta osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa ja aurinkosähkön osalta osakkaan hallitsemille kiinteistöille rakennettujen aurinkovoimaloiden perusteella.

Lisäksi SOK on sitoutunut myöntämään vieraan pääoman ehtoista rahoitusta. SOK:n 30.6.2018 mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on seuraava: S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle osakaslainaa 0,0 miljoonaa euroa (50,0 milj. euroa 31.12.2017) ja pitkäaikaista lainaa 0,0 miljoonaa euroa (15,3 euroa 31.12.2017) sekä North European Oil Trade Oy:lle ehdollista pääomalainaa 5,0 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa 31.12.2017).

Tunnusluvut

SOK-yhtymä:	**30.6.2018**	**30.6.2017**	**30.6.2016**
Liikevaihto, milj. €	3 581,4	3 448,9	3 465,7
Liikevoitto, milj. €	16,7	-5,2	13,5
% liikevaihdosta	0,5	-0,2	0,4
Tulos ennen veroja, milj. €	14,3	-3,9	11,3
% liikevaihdosta	0,4	-0,1	0,3
SOK-yhtymä:			
Omavaraisuusaste, %	37,8	36,9	39,2
Oman pääoman tuotto, %	2,0	-0,7	1,9
Gearing, %	13,9	29,1	-2,7

Tunnuslukujen laskentakaavat

Omavaraisuusaste, % = $\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}}$ x 100 %

Gearing, % = $\frac{\text{Korolliset velat - rahavarat}}{\text{Oma pääoma yhteensä}}$ x 100 %

Oman pääoman tuotto, % = $\frac{\text{Tulos rahoituserien jälkeen - verot}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}}$ x 100 %